

Spis treści

Emilia Fladrowska, Wdrażanie informatycznego systemu rachunkowości dla potrzeb zarządzania przedsiębiorstwem (analiza przypadku)

Maciej Frendzel, Ujmowanie zmian wartości aktywów finansowych w świetle znowelizowanego MSR 39. Aspekty praktyczne

Bartosz Kurek, Rachunkowość jako stymulator rozwoju kultury

Beata Mazuchowska, Klasyfikacja rezerw jako kategorii zobowiązań

Jan Michalak, Wybrane teorie zmiany i dyfuzji innowacji w rachunkowości zarządczej

Edward Nowak, Taksonomiczna koncepcja klasyfikacji obiektów kalkulacji kosztów

Wojciech A. Nowak, O pewnej możliwości ogólnej teorii rachunkowości. Artykuł dyskusyjny

Joanna Stępień-Andrzejewska, Metody oceny skuteczności transakcji zabezpieczających

Anna Szychta, Kierunki rozwoju rachunkowości zarządczej w latach 1950-1985 - perspektywa anglo - amerykańska

Ewa Walińska, Rozwój koncepcji alokacji podatku dochodowego w rachunkowości światowej - wybrane zagadnienia
Informacja dla autorów

Emilia Fladrowska,
Wdrażanie informatycznego systemu rachunkowości dla potrzeb
zarządzania przedsiębiorstwem (analiza przypadku)
Streszczenie

W artykule przedstawiono przykład skutecznego wdrożenia informatycznego systemu rachunkowości - wspólnej bazy danych rachunkowości finansowej i rachunkowości zarządczej.

Głównymi czynnikami determinującymi skuteczność wdrożenia i zastosowania tego systemu w omawianym przedsiębiorstwie były:

1. determinacja kierownictwa, które stworzyło atmosferę twórczego i ofiarnego zaangażowania się załogi przedsiębiorstwa w te prace,
2. prawidłowe zawarcie umowy z dostawcą sprzętu, oprogramowania i usług wdrożeniowych,
3. opracowanie Zakładowego Planu Kont, uwzględniającego organizację i potrzeby informacyjne wszystkich służb przedsiębiorstwa (wszystkich szczebli zarządzania) - „mocnego” fundamentu integrującego rachunkowość finansową i rachunkowość zarządczą,
4. zatrudnienie doświadczonego koordynatora prac wdrożeniowych zobowiązanego do kompleksowego wdrożenia systemu z dniem 1.01.2002 r. przy maksymalnej możliwości przekroczenia kosztów tego przedsięwzięcia o 20%.

Implementation of accounting information system for business
management purposes (case study)
Summary

This article presents a case of effective implementation of an accounting information system - an integrated data base for financial accounting and management accounting.

Main factors determining the effectiveness of introduction and application of the system in the enterprises described are:

1. commitment of the managerial staff, which created an atmosphere of creative engagement of the staff in implementation,
2. making a proper agreement with suppliers of the hardware, software and implementation services,
3. development of a company plan of account considering the organization and information needs of all company services (all management levels) - „strong” foundations integrating financial accounting and management accounting,
4. employment of an experienced coordinator of implementation work, obliged by the contract to complete the implementation of the integrated system by 1 Jan. 2002, with 20% maximum acceptable overstepping of the cost limit.

Maciej Frendzel,
Ujmowanie zmian wartości aktywów finansowych w świetle
znowelizowanego MSR 39. Aspekty praktyczne
Streszczenie

Opracowanie przedstawia regulacje znowelizowanego standardu MSR 39 w zakresie ujmowaniem zmian wartości aktywów finansowych. Rozwiązania przewidziane przez MSR 39 zobrazowano na przykładach. Artykuł wskazuje najistotniejsze zmiany w tym zakresie w standardzie MSR 39, odnosząc się jednocześnie do najważniejszych różnic z polskimi regulacjami.

Accounting for changes in financial assets values under revised IAS 39.
Practical aspects.
Summary

This paper presents regulations of revised IAS 39 in the field of recognition of value changes of financial assets. The approaches of IAS 39 on this issue are illustrated with examples. The article also points out the main changes in IAS 39 and main differences between IAS 39 and Polish regulations.

Bartosz Kurek,
Rachunkowość jako stymulator rozwoju kultury
Streszczenie

Rachunkowość jest bezsprzecznie związana z rozwojem kultury społeczeństw. Najwcześniejsze dowody na tę funkcję rachunkowości pochodzą z archiwalnych źródeł datowanych na 8000 lat p.n.e. Badania opublikowane przez znakomitych uczonych dowodzą, że już od najdawniejszych czasów rachunkowość wpływała (i nadal wpływa) na rozwój cywilizacji.

Rozrachunek kolektywnych wysiłków społeczeństwa jest niezbędny w celu sprawiedliwego podziału zasobów między zaangażowanymi stronami. Rozrachunek był obecny w procesie kulturotwórczym nie tylko w gospodarce agrarnej, miastach państwach Mezopotamii, wiekach mykeńskich i czasach pieniądza monetarnego, ale jest także obecny współcześnie i jego rola nadal wzrasta. Rachunkowość razem z prawem, własnością i kolektywną pracą stanowią filary kreowania i trwania kultury oraz cywilizacji.

Accounting as a stimulant of cultural development
Summary

Accounting is inevitably bound up to the development of societies' culture. The earliest evidence for this accounting function comes from the archive sources dating as early as 8000 years B.C. Research published by outstanding scholars shows that since the ancient times accounting has been influencing the development of civilizations. Accountability of collective efforts of society is indispensable in order to fairly divide the resources among involved parties. Accountability was present in the culture - creating process not only in the early rural economy, Mesopotamian state-towns, Mycenaean Age and coined-money times, but is also present now and needs still to grow. Accounting together with law, ownership and collective work are the building blocks of culture and civilization.

Beata Mazuchowska,
Klasyfikacja rezerw jako kategorii zobowiązań
Streszczenie

Rezerwy w rachunkowości stanowią jedną z podstawowych kategorii pomiaru sytuacji finansowej i rentowności. Ich definicja i zakres zmieniały się w miarę rozwoju koncepcji teorii i praktyki rachunkowości.

W niniejszym artykule przedstawiono istotę rezerw w rozumieniu zobowiązań. Podjęto też próbę ich klasyfikacji według różnych kryteriów.

Definition and classifications of provisions as liabilities in accounting system

Summary

Provision is the fundamental category of accounting measure of entity financial position and performance. Its definition and meaning has evolved over the years because of changing accounting theory and practice.

This paper presents provisions as liabilities and discusses their classification according to different criteria.

Jan Michalak,
Wybrane teorie zmiany i dyfuzji innowacji w rachunkowości
zarządczej
Streszczenie

Artykuł prezentuje wybrane teorie zmian i dyfuzji innowacji w rachunkowości zarządczej. W sposób bardziej szczegółowy jest przedstawiona teoria mód i trendów E. Abrahamsona, objaśniająca wpływ różnych grup organizacji (potencjalnych użytkowników i organizacji ustalających trendy szkoły biznesu i firmy konsultingowe) oraz procesów imitacyjnych na przyjęcie bądź odrzucenie innowacji. Teoria ta proponuje cztery typy uzasadnień dla przyjęcia innowacji przez przedsiębiorstwo w poszczególnych etapach jej rozprzestrzeniania: racjonalny wybór, narzucony wybór, modę i trend.

Innovations Diffusion and Management Accounting Change.
Example of Balanced Scorecard
Summary

The article presents the chosen theories of innovation diffusion and management, accounting change. In more detailed way was presented the Abrahamson's theory of fads and fashions, which explains the influence of various organizations (potential users and fashion setting organizations, i.e. business schools, consulting firms) and imitation processes on innovation adoption or rejection. The theory offers four patterns of innovation adoption: efficient choice, forced selection, fashion and fad.

Edward Nowak,
Taksonomiczna koncepcja klasyfikacji obiektów kalkulacji kosztów
Streszczenie

Artykuł jest poświęcony klasyfikacji obiektów kalkulacji kosztów w przedsiębiorstwach zajmujących się produkcją wieloasortymentową. Przedstawiono zasady określania obiektów kalkulacji kosztów z różnych grup i zaproponowano wykorzystanie metod taksonomicznych w rozwiązywaniu tego problemu. Zaprezentowana została procedura klasyfikacji obiektów kalkulacyjnych kosztów i wyboru reprezentantów poszczególnych grup. Kryterium klasyfikacji stanowi struktura jednostkowego kosztu wytworzenia produktów.

Proponowane procedury zastosowano w badaniu empirycznym poświęconym klasyfikacji wyrobów w przedsiębiorstwie z sektora metalurgicznego.

Taxonomic concept of classification of cost calculation objects
Summary

The paper is devoted to defining and classifying the objects of cost calculation in companies conducting multi-assortment production. In the article the rules of defining different cost calculation objects from various groups have been shown. As a solution of this problem taxonomic methods usage has been suggested. The procedure of classification of cost calculation objects and selection of representatives of the different groups have been presented. The classification criterion is based on the structure of unit manufacturing cost of a product.

The recommended procedure was used in empirical research dealing with classification of products from the metallurgy sector.

Wojciech A. Nowak,
O pewnej możliwości ogólnej teorii rachunkowości.
Artykuł dyskusyjny
Streszczenie

Niniejszy artykuł poświęcono poszukiwaniu ogólnej teorii rachunkowości z perspektywy podejścia systemowego. Przeprowadzone rozważania wskazują, że ogólna teoria rachunkowości staje się możliwa, jeśli za jej podstawę wzięć systemową teorię organizacji (w postaci sformułowanej przez autora). Czyniąc tak, sformułowano zbiór bazowych twierdzeń ogólnej teorii rachunkowości. Jedną z predykcji opartych na tych twierdzeniach wskazuje na możliwość istnienia i sformułowania uogólnionych ram konceptualnych sprawozdawczości finansowej. Podejście systemowe unaocznia i podkreśla konieczność społecznego aspektu rachunkowości i w pełni uzasadnia jej lokację w naukach społecznych.

On some possibility of developing the general theory of accounting
Summary

This paper is devoted to looking for the general theory of accounting. It is done from the perspective of systems approach. The considerations carried out in the paper suggests that the general theory of accounting becomes possible if the system theory of organization (in the shape given by the author) is laid down as its basis. Performing in such a way, a set of the basic propositions of the general theory of accounting has been formulated. A prediction based on these propositions points out that the general conceptual framework for financial reporting is possible and may be formulated. The systems approach makes clearly visible and underlines the necessity of the social aspect of accounting and fully justify the location of accounting within social sciences.

Joanna Stępień-Andrzejewska,
Metody oceny skuteczności transakcji zabezpieczających
Streszczenie

W warunkach zmienności rynków i niepewności związanej z funkcjonowaniem jednostek gospodarczych występowanie ryzyka w różnych obszarach ich działalności jest zjawiskiem powszechnym. Jednostki te mogą podejmować różnorodne działania w celu ograniczania ryzyka. Wykorzystanie instrumentów pochodnych może być związane ze stosowaniem zasad rachunkowości zabezpieczeń.

W artykule zostały przedstawione zarówno zasady, jak i różne metody ustalania skuteczności powiązania zabezpieczającego. Przedstawiono obowiązujące w tym zakresie normy prawne oraz zasady ich zastosowania.

Methods of assessing hedge effectiveness.
Summary

In the world of changing market and the uncertainty of business environment risk is a common aspect of the economic environment. Companies can undertake different measures to minimise their risk exposure. One of them is using derivatives and the hedge accounting.

This article describes ways and methods of assessing hedge effectiveness. International Accounting Standards Regulations and Polish regulations are presented, as well as possible ways of their application.

Anna Szychta,
Kierunki rozwoju rachunkowości zarządczej w latach
1950-1985 - perspektywa anglo - amerykańska
Streszczenie

W artykule podjęto próbę wyszczególnienia głównych kierunków badawczych oraz wskazania tendencji rozwoju rachunkowości zarządczej w przedsiębiorstwach obszaru anglojęzycznego w drugiej i trzeciej fazie jej ewolucji, tzn. od początku lat pięćdziesiątych do około 1985 r.

W drugiej fazie (1950-1965) w krajach anglojęzycznych nastąpiło formalne odróżnienie rachunkowości zarządczej od rachunkowości finansowej (wprowadzenie terminu *management accounting*", zdefiniowanie istoty i zadań rachunkowości zarządczej), a następnie rozwinięcie badań naukowych i dywersyfikacja przedmiotu badawczego w tej dziedzinie.

Pod koniec trzeciej fazy rozwoju rachunkowości zarządczej (1966-1985) ujawniono występujące dysproporcje między jej koncepcjami a stanem wdrożenia jej metod oraz potrzebami informacyjnymi zarządzających przedsiębiorstwami gospodarki postindustrialnej. Uznano, że rachunkowość zarządcza utraciła swoją istotność dla procesów zarządzania. W artykule zostały przytoczone argumenty głównych autorów takiej oceny, tj. T.H. Johnsona i R.S. Kapłana.

Trends in the evolution of management accounting in 1950-1985.
Anglo-American perspective
Summary

This article attempts to identify major trends in management accounting research and its practical application in enterprises in English - speaking countries in the second and third phase of its evolution, i.e. from the early 1950s to around 1985.

In the second phase (1950-1965), in English-speaking countries a formal distinction was made between management accounting and financial account (introduction of the term *management accounting*", definition of the nature and scope of management accounting), followed by development of management accounting research and diversification of its subject matter.

At the end of the third stage of management accounting evolution (1966-1985), a gap was revealed between its concepts and the state of implementation of its methods and information needs of business management in postindustrial economies. Management accounting was declared to have lost its relevance for management processes. The article quotes the arguments of the main authors of this opinion, T.H. Johnson and R.S. Kaplan.

Ewa Walińska,
Rozwój koncepcji alokacji podatku dochodowego w rachunkowości
światowej - wybrane zagadnienia
Streszczenie

Alokacja podatku dochodowego jest obszarem kontrowersji zarówno w teorii, jak i w praktyce rachunkowości. Model alokacji przez kilkadziesiąt lat podlegał ewolucji, w szczególności w praktyce takich krajów, jak USA, Wielka Brytania, Kanada. Wydaje się, że model alokacji podatku dochodowego, który znajdzie zastosowanie w globalnej gospodarce, jest znany. Jego ramowy kształt reprezentuje Międzynarodowy Standard Rachunkowości 12 *Podatki dochodowe*.

W artykule przedstawiono etapy rozwoju koncepcji alokacji podatku dochodowego w rachunkowości, wskazując na zależności między jego podstawowymi elementami, jakim są podejścia, koncepcje i metody.

Evolution of income tax allocation concept in world accounting -
selected issues
Summary

Income tax allocation is the one of the controversion areas of accounting theory and practice. For many years the income tax allocation was changing, especially in the practice of such countries on USA, UK and Canada. We can say that now the standard of this model was established. MSR 12 „Income Taxes” can be treated as generally accepted rules of accounting in the international practice today.

The article presents main issues of income tax allocation model, especially explains its basic elements - allocation concepts, rules, methods and relationships between them as well as discusses the main stages of income tax allocation evolution process.